

IMA LI SVETLA NA KRAJU MRAČNOG TUNELA?

Petar Lukić

Laboratorija za istraživanje individualnih razlika

Odeljenje za psihologiju, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu

Pojam Mračnih crta već je dobro poznat psihološkoj naučnoj zajednici. Bilo da su konceptualizovane kao Mračna trijada ili Mračna tetrada, poprilično veliki broj istraživanja pokazao je vrednost crta Makijavelizma, psihopatije, narcizma i sadizma u predviđanju mnogih antisocijalnih i društveno nepoželjnih ponašanja. Ovako živo interesovanje za mračnu stranu čovekove ličnosti, a zanemarivanje njenih pozitivnih aspekata sledi smer u istraživanjima koji se može nazvati „model bolesti“ ili „pristrasnost ka negativnom“, gde se pretpostavlja da je za zdravu ili dobru, uzornu osobu dovoljno puko odsustvo bolesti ili, dakle, antisocijalnih tendencija.

Nezadovoljni ovakvom situacijom u razumevanju ljudskog ponašanja, Kaufman i saradnici razvili su koncept Svetle trijade kako bi ponudili opis dobroćudne i plemenite strane čovekove ličnosti. Tri nove predložene crte su Humanizam, Vera u čovečanstvo i Kantijanizam, a njihovi autori smatraju da je ovaj koncept u stanju da predvidi različite pozitivne životne ishode i tendencije.

Na ovoj tribini predstaviceo dosadašnja znanja o ovom novom konceptu, kao i saznanja koja smo stekli kroz njegovu upotrebu i izučavanje u domaćem kontekstu. Odgovorićemo na pitanja da li ove crte možemo posmatrati kao relativno nezavisne, da li ih možemo zaista smatrati nesvodivim na Mračne crte ličnosti, u kojoj meri se mogu objasniti varijacijama na bazičnim dimenzijama ličnosti, kao i kakva je njihova prediktivna vrednost za različite ishode poput zadovoljstva životom, samopouzdanje, ili motive, te sociopsihološke stavove i uverenja. Na kraju, diskutovaćemo konceptualne probleme u vezi sa nastankom samog konstrukta.